

Závazky *erga omnes* jako zdroj *ius standi* v mezinárodním právu

ABSTRAKT

Závazky *erga omnes* představují normy chránící nejzákladnější zájmy v mezinárodním právu. Navzdory jejich dlouhodobé existenci v systému mezinárodního práva však zůstávají některé aspekty těchto závazků nejasné. Diplomová práce si klade za cíl prozkoumat do jaké míry lze dodržování těchto norem vymáhat před mezinárodními soudy a tribunály, konkrétně před Mezinárodním soudním dvorem (MSD). Hlavním cílem práce je zodpovědět otázku, zda závazky *erga omnes* a jejich smluvní protějšky, závazky *erga omnes partes*, zakládají *ius standi* před MSD, tedy právo vystupovat před soudem v konkrétním sporu.

Za účelem zodpovězení této otázky práce komplexně zkoumá původ závazků *erga omnes*, jejich vztah k *jus cogens*, roli při ochraně zájmů mezinárodního společenství, a zasazuje je do kontextu práva mezinárodní odpovědnosti. Na základě analýzy judikatury MSD, stanovisek jeho soudců, práce Komise OSN pro mezinárodní právo, a významných akademických publikací práce zjišťuje jak se zájem států na ochraně závazků *erga omnes* (*partes*) promítá do možnosti dovolávat se odpovědnosti za jejich porušení prostřednictvím soudního řízení.

Práce dospívá k závěru, že závazky *erga omnes* (*partes*) jsou skutečně způsobilé založit *ius standi* před Mezinárodním soudním dvorem. Odpověď je nicméně pouze částečně založená na soudní praxi. Zatímco Soud opakovaně uznal *ius standi* na základě dovolávání se porušení závazků *erga omnes partes*, *ius standi* založené na závazcích *erga omnes* dle obecného mezinárodního práva zůstává nejasné, neboť se Soud odpovědi na tuto otázkou doposud vyhýbá. Vzhledem k chybějícímu odmítnuté konceptu a zohlednění argumentů podporujících tuto možnost práce předkládá, že i tento typ závazků je způsobilý založit *ius standi* před MSD. Je však nezbytné poznamenat, že i přes existenci *ius standi* se vymahatelnost obou typů závazků musí nadále vypořádat s hlavní překážkou přístupu k Soudu, a to nedostatkem souhlasu k jeho jurisdikci.

Navzdory popsaným překážkám slouží řízení založená na závazcích *erga omnes* (*partes*) jako cenný nástroj pro řešení porušování zájmů Společenství v decentralizovaném systému mezinárodního práva. Se zvyšujícím se počtem takových řízení před Mezinárodním soudním dvorem potřeba diskutované otázky náležitě vyjasnit významně roste.

Klíčová slova: závazky *erga omnes*, závazky *erga omnes partes*, *ius standi*, mezinárodní odpovědnost, Mezinárodní soudní dvůr